

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

דברים – שבת חזון
גליון מח (רמז)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וארבע לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ ל נ י ם

ר מ ב " ם

ציונים ומראה מקומות ללקו"ש ד

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

בגדר טומאה בחיבורין (גליון) ו

חמאמר (דכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ) ד"ה ה' לי בעוזרי -

פעל שלעוזריו לא קרא שום דבר רע ח

ציון המ"מ ששרפים חיות ואופנים הם בג' עולמות בי"ע .. י

ש י ח ו ת

קדה"ק ה' במישור עם האולם והיכל י

בהלשון ב"עתה" ו"אחישנה" יא

שליח ראשון ושליח שני (גליון) יב

דירה בתחתונים (גליון) יד

דין קדימה (באשה) לאחר מיתת הבעל, במטלטלין ובקרקע .. יד

המקדש בס"ת אינה מקודשת יח

ש ו נ ו ת

דד"ה "ברבות" הוא ביאור לד"ה "ציון במשפט" יט

מקומות שנזכר בהם זמן אמירת מאמרים בערב תשעה באב ... כ

הציון במפרשי המשנה (ולא מהש"ס) דמשכן שילה עמד -

שס"ט שנה כ

אני לדודי (גליון) כא

ה ל ו ם י ו ם

הערות ללוח היום יום כא

ר מ ב " ס

מביאים אנו בזה ציונים ומראי מקומות ללקו"ש מהשיעורים הנלמדים ברמב"ם מריש הל' גירושין עד סוף דשבוע הבע"ל.

המערכת

א. הלכות גירושין

פרק א הלכה א: "דבר הכורת בינו לבינה": לקו"ש ח"ט ע' 334.

פרק א הלכה י"ג: "עדים בגט": לקו"ש ח"ט ע' 188.

פרק ב הלכה כ: "עד שיאמר רוצה אני": לקו"ש ח"ג ע' 981 - צ"ל אמירה.

על כללות ענין הלכה זו ראה לקו"ש ח"ד ע' 1130; ח"ז ע' 36; ח"י ע' 168; ח"ב ע' 143; ח"ד ע' 111; ח"ז ע' 13; לקו"ש חמשה עשר באב תשמ"ג ע' 8; לקו"ש תצא תשמ"ג ע' 10; לקו"ש מצורע ש.ז. ע' 9; ועוד.

פרק ה הלכה טו: "ד"א בגט": קונטרס ענינה של תורת החסידות סעי' כ'.

פרק ו הלכה ו: "הכל כשרים לשליחות בגט": לקו"ש ח"ט ע' 145.

פרק ו הלכה טז: תוכ"ד בגט: לקו"ש ח"ט ע' 189.

פרק ז הלכה כא: "אעפ"י שמת שליח הראשון": שיחת ז"ז תמוז תשד"מ.

פרק ח הלכה כב ובמ"מ: תנאי בגירושין: לקו"ש ח"ו ע' 54. שם ע' 92. ח"ט ע' 192.

פרק ט הלכה יא ובמ"מ: תנאי בגירושין: לקו"ש ח"ו ע' 54.

פרק ט הלכה יד: "מהיום לאחר מיתה הרי זה ספק": לקו"ש ח"ז ע' 31.

פרק י הלכה כא: "ולא יגרש אשתו ראשונה כו': לקו"ש ח"ד ע' 1123; ח"ט ע' 144.

הלכות יבום וחליצה

פרק א הלכה ח: "גר שנתגייר... אין להם אחוה כלל": לקו"ש חכ"א ע' 63.

הלכות נערה בתולה

פרק א הלכה ב: "כל הנבעלת בשדה...": לקו"ש ח"ו ע' 134.

הלכות סוטה

פרק א הלכה י-יא: לקו"ש חי"ח ע' 58.

פרק ג הלכה יח: "מצות חכמים... לקנא" (וכס"מ): לקו"ש חי"ח ע' 56.

פרק ג הלכה יט: "כדלי להדריכה בדרך ישרה": לקו"ש חי"ח ע' 58.

פרק ג הלכה כג: לקו"ש חי"ח ע' 60.

הלכות איסורי ביאה

פרק ג הלכה טו: "המערה בשפחה חרופה פטור": לקו"ש חי"ז ע' 240.

פרק ג הלכה יז: (הראב"ד ונ"כ): "כשה' קטן": לקו"ש חי"ז ע' 232.

פרק ד הלכה א: טומאת נדה: לקו"ש ח"ג ע' 983.

פרק ד' הלכה ג: (טבילת נדה): לקו"ש ח"ג ע' 296.

פרק ו הלכה ז: דין שומרת יום כנגד יום: לקו"ש ח"ז ע' 106: חכ"ב ע' 86.

פרק יב הלכה ד: "פגעו בו קנאין": לקו"ש ח"ח ע' 150-151: ח"ג ע' 254; חי"ח ע' 319.

פרק יב הלכה ז: "עון זה יש בו הפסד": לקו"ש ח"ב ע' 88: ח"ג ע' 296; חי"ח ע' 332.

הלכה כה: "הפורש להתגייר": לקו"ש ח"ט ע' 246: חי"ט ע' 171.

פרק יג הלכה ד-ה: קרבן הגר: לקו"ש חי"ח ע' 416: שיחת ש"פ מסעי תשד"מ.

הלכה ז: "גר קטן": לקו"ש חי"ח ע' 68.

פרק יד הלכה ח: גר תושב בזמן הזה: לקו"ש יתרו תשד"מ.

פרק יז הלכה יג: "מ"ע כל כהן גדול שישא כו'": לקו"ש חי"ז ע' 172.

פרק יח הלכה ג: (ראב"ד): לקו"ש חי"ח ע' 276.

הלכות מאכלות אסורות

פרק א הלכה א: סימני בהמה טהורה: לקו"ש ח"א ע' 222.

הלכה ה: "כל היוצא מן הטהור טהור": לקו"ש ח"א ע' 223.

פרק ה הלכה ט: "עובר שהוציא את ידו": לקו"ש חט"ו
ע' 207.

פרק ט הלכה ג: "דיבר הכתוב בהוה": לקו"ש ח"ו ע' 143;
שם ע' 201.

פרק י הלכה ט: ערלה איסור גברא או חפצא: לקו"ש חכ"ב
ע' 103.

פרק יג הלכה ג: ראה לקו"ש חי"ח ע' 363

פרק יד הלכה טז: ראה לקו"ש חלק ט"ו ע' 488.

פרק יז הלכה ה: טבילת כלים: לקו"ש חי"ג ע' 296: לקו"ש
חי"ח ע' 367.

הלכות שחיטה

פרק ב הלכה כא: "אין אדם מישראל אוסר דבר שאינו שלו":
לקו"ש חי"א ע' 149.

פרק ד הלכה יא: ראה לקו"ש חי"ח ע' 166.

הלכה יז: "כשהיו ישראל במדבר לא נצטוו בשחיטת החולין":
לקו"ש ח"ד ע' 1112: חלק ט"ז ע' 106.

פרק יג הלכה א: גדר מצות שילוח הקן: לקו"ש חי"ט ע' 200.

הלכה יט (ונ"כ): ראה לקו"ש חי"ט ע' 200.

* * * * *

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ב. בגליון דפ' מסעי (מז) הקשה הרב גערליצקי על לקו"ש
פ' מטות, דשם מבואר ההו"א דזרק חץ והרגו נטמא האדם עי"ז,
שזה מכיון שהאדם בא במגע עם המת ע"י כחו הנמצא בהחץ,
ושאל הנ"ל: א) מהו ההו"א שיחול טומאה על האדם מהמת הנמצא
במקום אחר והרי כחו הבא במגע עם המת כבר נפרש ממנו לגמרי.
(ב) מדוע לפי הקס"ד צ"ל החץ דבר המקבל טומאה.

ונראה לבאר זה, ובהקדים: כ"ק אדמו"ר שליט"א מדגיש
בהשיחה שההו"א כאן הוא שיטמא משום טומאת מגע. שזהו הטעם
שצ"ל דבר המקבל טומאה, ולא כמו היסט שטמא גם אם הסיט המת
בדבר שאינו מקבל טומאה, כי הגדר של היסט הוא - שמנדנד
המת, דנדנד המת הוא הגורם טומאה להמנדנד. ולכן אין
נפק"מ ע"י מה נפעל הנדנד. משא"כ טומאת מגע באה מצד
נגיעתו בהמת. והגדר של טומאת מגע הוא, שהטומאה מתפשט על

הנוגע בו. ומכיון שבפועל בנדו"ד הטומאה מתפשטת ע"י הכלי (דהגם שנתבאר בהשיחה דמה שהאדם טמא זהו כמו שנוגע במת עצמו, הרי סו"ס זהו באמצעות הכלי), מובן שהכלי צ"ל דבר המקבל טומאה. כי איך אפשר להטומאה להתפשט ע"י דבר שאינו מקבל טומאה.

ועפ"ז מובן ג"כ הקס"ד גבי זרק בו חץ שצ"ל דבר המקבל טומאה, כי גם הקס"ד גבי חץ שיהי' נטמא הזורק, הוא מצד הגדר דטומאת מגע (כי מצד הקס"ד, גם זה בגדר מגע יקרא, וכדלקמן). והיינו שגדר הטומאה הוא - מה שהטומאה מתפשטת על האדם ע"י נגיעתו בהמת; ומכיון שההתפשטות הטומאה באה ע"י החץ (שכח האדם מלובש בו), הרי פשוט שהחץ צ"ל דבר המקבל טומאה.

ובנוגע לעצם הקס"ד שיהי' האדם נטמא ע"י זריקת חץ. מצד הגדר דטומאת מגע - נראה לבאר, ובהקדים: כלל הוא בטומאה, דהתפשטות הטומאה אין לה אותו התוקף כמו עצם הטומאה. שלכן מי שנגע באב הטומאה הרי הוא רק ראשון כו', וכן הנוגע במת, אבי אבות הטומאה, נעשה רק אב הטומאה. והטעם דטומאת משכב ומושב גבי זב, הרי הוא (כמבואר בהשיחה) כי התורה חידשה שמשכב ומושב הזב הרי הוא אב הטומאה, דהיינו כאילו נאמר שזהו חלק מהזב. שלכן אין זו התפשטות הטומאה בהמשכב כי אם זהו עצם הטומאה עצמה.

משא"כ בנדו"ד הרי אומרים שהכלי לא נעשית אבי אבות הטומאה, ומה שהאדם נעשה אב הטומאה הוא מפני שזהו כאילו נוגע במת עצמו. ועפ"ז נשאלת השאלה: איך זה אנו אומרים שזהו כאילו נוגע במת עצמו להטמא להיות אב הטומאה, הרי הטומאה שמחמת נגיעת הכלי בהמת הרי היא רק התפשטות הטומאה, וא"כ אף שהאדם נטמא מחמת נגיעתו בכלי, אבל לכאורה אא"פ לומר שנגע באבי אבות הטומאה שנאמר שיטמא להיות אב הטומאה. כי התפשטות הטומאה בהכרח שתהי' חלש יותר מעצם הטומאה כנ"ל.

ועכצ"ל שגבי טומאת מת חידשה התורה גדר חדש. שאין צ"ל נגיעה גשמית כדי שהאדם ייטמא (כי אם היינו מתחשבים בנגיעה גשמית, הרי אין כאן נגיעה במת (אבי אבות הטומאה) עצמו כ"א רק בהתפשטות הטומאה שבהכלי), כ"א מספיק זה שכחו בא כמגע עם המת. וזהו ע"ד מה שמצינו בטומאת היסט, שמצד זה שהמת מתנדנד מצד כח האדם, הרי זה מטמא האדם, הנה עדי"ז נאמר בנוגע לטומאת מגע, דכאשר כח האדם בא אין בארירונג עם המת הרי זה כאילו נוגע במת עצמו [אבל כנ"ל - גם זה נכנס תחת גדר דטומאת מגע (ולא היסט), היינו שהטומאה מתפשטת על האדם מחמת נגיעתו ושייכותו להמת. אלא שנגיעה אין צ"ל מגע גשמי, כ"א בלשון השיחה "וואס מען קומט אין

בארירונג מיטן מת" - גם אם זה ע"י כחו. ולכן כאשר נגע בכלי בחבורי המת נטמא האדם באב הטומאה, כי מצד כחו המלוכש בהכלי (ע"י נגיעתו בהכלי) הרי הוא בא "עם: בארירונג" בהמת עצמו.

באותיות אחרות: מה שהאדם נעשה אב הטומאה ע"י נגיעתו בכלי בחבורי המת, אי"ז מחמת זה שידו הגשמית נוגעת בהכלי שהוא מחובר עם המת (כי מצד נגיעה גשמית זו לא ה' האדם נעשה אב הטומאה), כ"א מצד כחו שכבר נפרש מהאדם ומלוכש בהכלי שמחובר להמת, ונמצא שכחו בא במגע עם המת.

ואין להקשות הרי כחו כבר נפרש ממנו ואין זה נטמא האדם ע"י כחו שכבר נפרש ממנו, כי כנ"ל, זהו חידוש התורה בטומאת מת, שאם רק בא האדם אין בארירונג עם המת הרי גבי טומאת מת זה נקרא מגע [וכנ"ל שזהו ע"ד טומאת היסט שנטמא האדם מחמת כחו שכבר נפרש ממנו].

ומכיון שכן, מובן שיש מקום לומר שגם בזרק חץ יהי' כן, מכיון שכחו בא במגע עם מת. והתירוץ בהשיחה הוא לא כפי שתפס הרב הנ"ל מפני שאין הפסק גשמי בין יד האדם והכלי וא"כ יש כאן נגיעה גשמית - דזה אינו כנ"ל. כי אם הביאור הוא, מצד החידוש דגרמי, דאף שהאדם אינו מזיק בידים כפשוטו, מ"מ ס"ל לר"מ, דאם הגרם אינו בהפסק מקום וזמן הוי כאילו הוא מזיק בידים. וכמו כן בנדו"ד, דאף שהטומאה באה מצד כחו שכבר נפרש ממנו (כנ"ל), מ"מ, מכיון שעדיין כחו בסמיכות מקום להאדם, לכן, אף שגם בזה אין כאן נגיעה גשמית, מ"מ הוי כאילו נוגע במת עצמו. משא"כ בזרק חץ שנפרש הכח לגמרי מן האדם, עד שהוא בריחוק מקום ממנו, הרי זה בדוגמת גרמא, שאינו כמזיק בידים. וק"ל.

הרב יוחנן לעווין

- ברוקלין נ.י. -

ג. בלקו"ש י"ב תמוז ש.ז. מבאר הטעם שהמאמר הראשון שאמר אדמו"ר מהור"י צ"ל לאחר גאולתו ה' ד"ה הוי' לי בעוזרי, כי בזה ביאר (פעל) שכל אלו שעזרו בהצלתו לא יגע שום רע ח"ו, כי האמת הוא ש"הוי' לי בעוזרי", שהעוזר הוא (לא של האנשים כו', כ"א) של הוי', אמיתת המציאות, ששם אא"פ לנגוע.

ובאמצע הביאור (סעיף ד') מבאר וזלה"ק: אין דעם פאל איז געשטאנען בגלוי אז דאס איז בלויז דער עזר פון "הוא לבדו הוא". די אלע וואס האבן זיך משתדל געווען פאר'ן רבי'ן האבן דאס ניט געטאן מיט אן אויסגערעכנטן חשבון... נאר יעדערער האט זיך מוסר נפש געווען און זיך ניט

גערעכנט מיט קיין שום זאך...און דעריבער האט דא זייער מציאות ניט תופס מקום געווען, און אין זייערע פעולות האט זיך ארויסגעזאגט בגלוי אז דאס איז ניט זייער עזר נאר דאס איז פון "הוא לבדו הוא" - דאס טוט דער אויבערשטער. עכלה"ק.

ומשטחיות הלשון נראה לכאורה דמה שלא הי' אפשר לנגוע בהם כו' הי' מפאת מסנ"פ שלהם שמכיון שמציאותם לא תפסה מקום אצלם לכן האיר בהם בגילוי איך שהעזר הוא רק דהוא לבדו הוא.

ושמעתי שואלים שעפ"ז הדרא קושיא לדוכתא: איך יתכן שדוקא אלו המשתדלים להצלתו של הרבי לא נזוקו, ויתירה מזו - גם אלה שבחיהם הפרטיים לא היו שומרי תומ"צ ולא הי' להם זכיות. ואילו כל אלו שמסרו נפשם עבור העבודה דהחזקת היהדות במדינה ההיא כו' - שבודאי גם אצלם היתה מסירת נפש זו, ואולי יתירה מזו, והכל רק בשביל לקיים שליחותו של הרבי, כן הי' אפשר שיזוקו עי"ז? ויתירה מזו: השאלה בהשיחה (בסעיף ג') היתה - שאילו הרבי עצמו עבר כל היסורים כו', משא"כ אלו שהשתדלו להצלתו שעבר "אויף א גלאטן אופן". והרי אצל הרבי בודאי היתה מסירת נפשו בתכלית הביטול לאלקות.

אך לדעתי טעו השואלים בנקודה העיקרית של השיחה. דמה שמבאר אודות המסירת נפש של המשתדלים להצלת הרבי אין זו הסיבה מדוע לא ניזוקו, כ"א זה בא בהשיחה רק בתור מאמר המוסגר (כדלקמן).

הנקודה העיקרית מה שלא ניזוקו הוא - כי זה נפעל ע"י אמירת המאמר. ואף שהלשון בתחילת סעיף ד' הוא "גע'פועל'ט אדער מבאר געווען" - נראה לומר שגם את"ל שהוא רק "מבאר געווען", עכצ"ל שהכוונה שזה גופא הוא ענין של פעולה בעולם. שלכן מדגיש להלן בהשיחה שהרבי רצה להוציא פסק דין בתורה כו' (וראה הערה 17 שם). ומפורש הדבר יותר בהערה 26 שמבאר מדוע אמר מאמר זה רק לאחר גאולתו כי "אמירת פסק זה בתורה היתה כדי שתפעול בעולם, ולכן שיך זה להזמן של הגאולה שאז כבר התחיל הביטול של כח הלעו"ז כו'". הרי מפורש שהו"ע של פעולה בעולם.

וההסברה בזה, כי אף שהאמת הוא שהוא לבדו הוא, ומאמתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו', מ"מ העולם מתנהג כפי גדרו סדר ההשתלשלות וכו', כמובן. וגם צדיקי הדור, אף שביכלתם להתנהג באופן שלא כפי גדרו השתל', הרי מצד ביטולם לרצון העליון הרי הנהגתם ג"כ כפי הגדרים שהטביע הבורא. ולהעיר ממשנ"ת בשיחת ש"פ פנחס ש.ז. סוף שיחה הא' ע"ד כ"ק אדמו"ר

מהורלי"צ הטעם שלא הכריח הענין דביאת המשיח אף שהי' ביכלתו.

ורק בנדו"ד פעל זה כ"ק אדמו"ר הרי"צ ע"י אמירת מאמר זה - שיאיר בגילוי למטה הענין דהוא לבדו הוא, דהיינו שע"י אמירת המאמר המשיך זה למטה בגלוי. ובמילא בנדו"ד לא הי' שייך שיזקו. וכמובן שאין להקשות מדוע לא עשה זה גם במצב שונה כו'. ובפרט שבנדו"ד הי' ענין הנוגע לעצם החיות כפשוטו של הרבי (ולא רק ענין פרטי כו'). וק"ל.

ומה שמאריך ע"ד המסירת נפש של המשתדלים כו' הוא רק כדי להסיר הקושי - דלכאורה, הן אמת שע"י אמירת המאמר המשיך למטה הענין דהוא לבדו הוא, אבל לכאורה הם מצדם. אינם כלים לזה, ואא"פ שיאיר זה בהם? ועל זה מבאר בהשיחה, שמכיון שעמדו אז בתנועה של מסירת נפש ומציאותם לא תפסו מקום אצלם, לכן, גילוי זה שהמשיך הרבי ע"י אמירת המאמר הי' אפשר להאיר בהם באופן גלוי.

הרב יחזקאל שפירא
- ברוקלין נ.י. -

ד. בלקוטי שיחות ח"ט ע' 408 כותב אודות שרפים חיות ואופנים שהם בג' עולמות בי"ע ומקשה בהערה 6 שם מחגיגה יב, סע"א ערכות (בלקו"ש שם נדפס ערבית) כו' שם אופנים שרפים וחיות ו (כנראה) מתרץ עפ"י אור התורה במדבר ע' קמג.

ולכאורה יש לעיין מדוע מציין לאור התורה הנ"ל שהוא דרוש ר' הלל בשעת שענין זה נמצא באור התורה תרומה (כנראה דרוש אדה"ז עם הגהות וכו') ע' (א'שע) א'שעא.

הרב שמואל דוד ח. הכהן
- ברוקלין נ.י. -

ש י ח ו ת

ה. בשיחת ש"פ מסעי ש.ז. סעיף מב (בהנחת הת') נתבאר שהטעם שהאולם והיכל וקדה"ק הי' במישור ולא שקדה"ק הי' גבורה במעלות מקודש, כמו שאר העזרות, שזהו מפני שדרגת קדה"ק היא למעלה מגדר מעלה ומטה, עיי"ש.

להעיר ממה שנתבאר בענין זה בס' תורת העולה (להרמ"א) - שמבאר תבנית ומדות המקדש בעבודת האדם כו' - חלק א' רפ"ז: "דע שאמרו שכל הבית והעזרות היו מעלות מעלות עד שהגיעו לאולם שהי' עם ההיכל כשזה במישור ההר לרמוז גם כן על ענין חכמה... בשכל האדם אי אפשר להשיג הדברים על אמתתן ועיקר יכולת האדם הוא להשיג שיש נמצא נבדל ואי אפשר לו

לעלות אחר כך מעלה אחר מעלה, ולהיות כי בניין המקדש ה' נבנה לבני אדם להשיג ממנו מה שאפשר ביכולת האדם להשיגו על כן ה' החלק ההוא במישור ההר בשוה לומר שעד כאן איפשר לעלות בשכל האדם ולא יותר". עכ"ל.

ועיי"ש פרק י' שמבאר בפרטיות הענין המעלות לעזרת נשים, ושאר העזרות כו' - כפי שהם ברוחניות הענינים כנגד עולמות העליונים, ומבאר בפרטיות מספר ומדת המעלות.

*

*

*

בשיחה הנ"ל סכ"ט נאמר שבהכרח שישנם דרגות ב"אחישנה", כי כבר בזמן הגמרא נאמר (סנהדרין צז, ב) "כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", היינו שכבר אז נעשה המצב ד"אחישנה", ואעפ"כ מאז כבר עבר יותר מאלף שנים ועדיין לא נושענו, במילא מוכרח לומר שישנם דרגות ב"אחישנה".

ולא הבנתי: "כלו כל הקצין" פי' "בעתה" (ולא "אחישנה"), כי כשהגיע קץ הגלות (שנקבע מלפנ"ז) הרי"ז הזמן "בעתה" שצריך להיות הגאולה (אלא מפני שסו"ס הדבר תלוי בתשובה, ואז (כשכלו כל הקצין) עדיין לא חזרו בתשובה בשלימותה, לכן לא בא הגאולה), ו"אחישנה" פי' שהגאולה בא לפנ"ז שהגיע הקץ, היינו לפני ש"כלו כל הקצין". וא"כ מהו הפי' בהשיחה ש"כלו כל הקצין" פי' "אחישנה".

ואולי יש לבאר בזה בהקדים עוד שאלה: איתא בגמ' סנהדרין (צח, א) "זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה". ולפי"ז מהו הפירוש ב"כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה" - הרי "כלו כל הקצין" פי' "בעתה", ו"בעתה" אינו תלוי ב"תשובה", כי אפילו כש"לא זכו" הרי הגאולה בא "בעתה"?! כלומר: באם "כלו כל הקצין" מדוע לא בא הגאולה?

ואולי מזה שהגמ' תולה הגאולה בתשובה (אף ש"כלו כל הקצין") מוכרח לומר שהמדובר כאן הוא בנוגע לביאת הגאולה באופן ד"אחישנה", שזה תלוי דוקא ב"זכו", תשובה. והפירוש ב"כלו כל הקצין" הוא לא קץ ד"בעתה", כ"א קץ ד"אחישנה", היינו שה"בעתה" הוא בסוף שית אלפי שנים דהוי עלמא (או שגם ב"בעתה" גופא ישנם דרגות, באם שייך?), וזה לא תלוי בעבודת האדם (דאפילו "לא זכו - בעתה") ובאם הגאולה בא לפנ"ז הרי"ז "אחישנה", וזה תלוי בעבודת האדם ("זכו"), אלא אעפ"כ הרי הקב"ה הקביע "קצין" במשך דשית אלפי שנים, שבזמן הקץ מסוגל יותר לעבוד עבודתו ולפעול ה"אחישנה" (ע"ד זמן זכאי, יומין זכאין). ויש ריבוי "קצין" במשך השית אלפי שנים - ומ"ש הגמרא "כלו כל הקצין", היינו ה"קצין" עד זמן ההוא (בביאת הגאולה באופן ד"אחישנה" ע"י עבודת

(האדם), ועדיין תלוי הדבר בתשובה, "זכו" להביא ה"אחישנה", אף שלאח"ז יהיו עוד קצין (זמנים מסוגלים לפעול ה"אחישנה" ע"י עבודה), עד הקצין דאריז"ל ואדה"ז (תר"ג כו') ותש"ג - (ראה בארוכה לקו"ש דשבוע זה (פ' דברים)).

הרב שלמה יוסף ארמון

- ברוקלין נ.י. -

ו. בגליון דפ' מטות (מו) העיר א' בשיחת שבעה עשר בתמוז, שבה נתבאר פס"ד הרמב"ם ששליח שני יכול למסור הגט אע"פ שמת שליח ראשון היות שהבעל קיים, והסביר כ"ק אד"ש שזהו מפני שאי"ז רק שהוא שליח כ"א גם כמותו ועוד יותר כמותו ממש. ובהמשך הענין הביא ג' דרגות בשליחות, שנתבארו כמ"פ, שהמעשה עצמו מתייחס לשליח ורק שעשייתו מהני כאילו שהמשלח עשה, דרגא הב' שהמעשה מתייחס להמשלח, דרגא הג' שמציאות השליח הוא המשלח.

והבין הכותב שכוונת כ"ק אד"ש בביאור הלכה הנ"ל בהרמב"ם, כי שיטת הרמב"ם היא כאופן הג', שמציאות השליח הוא המשלח. וע"ז העיר איך מתאים זה עם שיטת הרמב"ם בהל' אישות כו'. וכן ראיתי בהערות התמימים דמאריסטאון שמפלפל א' בזה - דלפי הביאור בהשיחה טעם ההלכה בהרמב"ם הוא לפי הדרגא הג' שבשליחות שמציאות השליח הוא המשלח.

וראיתי בההנחה של השיחה (לה"ק אות יב) שנרשם כן, וז"ל: בשליחות כמה דרגות: המעשה של השליח בלבד מתייחס למשלח, גם כח המעשה של השליח מתייחס למשלח, עד לשליחות באופן שכל מציאותו של השליח היא דהמשלח.

בסגנון אחר: מסירת השליחות יכולה להיות באופן של "קטנות" - ביחס למעשה בלבד. ולכל היותר - גם כח המעשה, וכמו כן יכולה להיות מסירת השליחות באופן של "גדלות" - שהשליח נעשה "כמותו דהמשלח ממש".

(ועפ"ז ממשיך בהביאור "הא דאבא דקטנותא היא", שהשליח

מסר את השליחות באופן של קטנות, היינו שמסר לו את מעשה השליחות בלבד, ולא באופן של גדלות שמוסר לו גם את "כמותו דהמשלח ממש"). עכת"ד.

וכמדומני שלא נרשם בדיוק ממש, שלכן יצא לכותבי ההערות הנ"ל שביאור בהשיחה הוא שההלכה בהרמב"ם הוא לפי דרגא הג' הנ"ל בשליחות. אבל לדעתי אינו כן, והנני מעתיק לשון כ"ק אדמו"ר שליט"א כפי שנרשם מן הטיפף:

"וואס די הסברה בזה איז, דערפאר וואס דער שליח גיט איבער ניט נאר שליחות ב"קטנות", ווי ער איז א שליח קטן

פאר זיך - נאר ער גיט איבער די שליחות בגדלות, ווי ער א איז א שליח, און א שליח כמותו, און א שליח כמותו ממש...

שליחות האט דאך אין זיך כמה דרגות: צי ער גיט איבער מערניט ווי דעם כח אויף דער מעשה שלו, אדער דעם כח המעשה שלו, אדער זיך אינגאנצן וכו'. עד"ז (ההדגשה שלי) איז אויך בעניננו: צי ער גיט איבער מערניט אט דאס וואס ער איז א שליח פאר-זיך, אדער ער גיט אויך איבער דעם "כמותו", אדער ער גיט אויך איבער דעם "כמותו ממש". עכ"ל.

ולפענ"ד ברור, דמה שהביא כ"ק אד"ש ג' דרגות בשליחות (המבוארים בכמה מקומות), אם מוסר רק המעשה, או כח המעשה או כל מציאותו - ה' רק דוגמא שמצינו דרגות בשליחות. אבל הקטנות וגדלות בנדו"ד הוא ענין אחר לגמרי, וכהלשון שנתק לעיל: האם הוא שליח (בפני עצמו), או "כמותו". דהמשלח, או "כמותו ממש" דהמשלח. וזוהי חקירה אחרת לגמרי.

דחקירה הא' בג' האופנים בשליחות הוא בעיקר - מה מוסר השליח להמשלח, איזה ענין שבו, האם רק מעשה שלו, או גם כח המעשה, או גם כל מציאותו.

אבל כ"ק אד"ש מדבר על ענין אחר לגמרי. דהנה יש דברים שאפשר לעשותם ע"י שליח, מפני שאין צ"ל הדבר נעשה על ידי הבעלים דוקא. שאז מהני עשיית השליח, אף שאינו כמותו דהמשלח. וישנם דברים שכשר דוקא ע"י הבעלים, שאז צ"ל שלוחו של אדם כמותו (דהמשלח) דוקא. אבל בזה מספיק "כמותו" בכ"ף הדמיון. ויש עוד אופן בשליחות שנעשה "כמותו ממש" דהמשלח.

וג' אופנים אלו הו"ע אחר לגמרי, ולכאורה אי"ז פלוגתא מהו גדר של שליחות, שהרי לכו"ע מפורש הוא בש"ס "שלוחו של אדם כמותו". אלא שתלוי באיזה אופן הוא השליחות. ואכ"מ לבאר בזה. וכמדומני שהאריך בזה בס' תמדות לחקר הלכה. ואין הספר תח"י לעיין. ובנדו"ד נוגע רק פרט זה שהשליח הוא "כמותו" ועד "כמותו ממש" דהמשלח (ולא שליח בפ"ע).

ועפ"ז יש להתאים ביאור כ"ק אד"ש בהלשון "הא דאבא דקטנותא היא" (כי תפס הענין דשליחות כמו"ש ב"קטנות") עם פירוש הפשוט שבה, שדין זה אמרו בקטנותו שזה מורה איך שאין שום קס"ד לומר שהדין כך ומושלל לגמרי. כי גבי גט פשוט דמה שכשר ע"י שליח הוא רק כאשר יש שליחות ב"גדלות", שהוא כמותו דהמשלח, שהרי בגט צ"ל נתינת הבעל דוקא. וק"ל.

הרב יהושע דוד כץ
- ברוקלין נ.י. -

ז. בגליון דש"פ פינחס (מה) אות ז' כותב א' מהת' דתות"ל מאריסטאון אודות הענין דדירה בתחתונים, דאף שמבואר בכ"מ שכוונה זו נעוצה בעצמות ית' למעלה מבחי' גילויים, מכל מקום הרי זה איזה ענין של שיכות כו' להעולם.

ומצאתי סיוע לדבריו מלקו"ת דפ' פינחס (ולפלא קצת שנשמט מהכותב דברי הלקו"ת של פרשת השבוע), וז"ל (עו, א):
וכנודע שהא"ס ב"ה מצד עצמו כביכול לא שייך בו בחי' רצון כלל להיות לו דירה בתחתונים כי כולא קמי' כלא ממש חשיבא.

ומדי דברי בלקו"ת פ' פינחס - בהתוועדות דש"פ פינחס בהמאמר עמד כ"ק אדמו"ר שליט"א על הדיוק שבלקו"ת ריש פ' פינחס מהו ואמרת ואמרת ב' פעמים, והביא מה שתי' בלקו"ת שם דואמרת להם זה האשה גו' נאמר על מעשה הקרבן ואילו פסוק הראשון צו את בני' ואמרת אליהם קאי על בחינת מחשבה ודיבור. וכ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בזה, שזהו מה שפרש"י על הפסוק הב' ואמרת להם לבית דין, כי אף שהקרבנות היו ממון כל ישראל מ"מ נמסר הממון אח"כ ללשכה ונעשה ממון ציבור והקרכת הקרבנות כפועל היתה ע"י הב"ד דוקא (משא"כ הענין דקרבנות במחשבה ודיבור).

ומענין הדבר, שבלקו"ת שם לאחר דרוש הנ"ל וביאורו ישנו עוד דרוש על הפסוק צו את בני' ומקשה ג"כ "להבין כפל ב"פ ואמרת", ומתרץ דכפל אמירה הוא, דואמרת להם היינו לדורות שתקנו תפלה כנגד תמידין. ע"כ. ונמצא שביאור זה הוא לכאורה היפך מהביאור שבדרוש הראשון, כי הקרבנות שהקריבו בזמן שבהמ"ק קיים הרי הוא ענין הקרבנות במעשה, ואילו הקרבנות לדורות מה שתקנו תפלה כנגד תמידין, ה"ז ענין הקרבנות בציבור.

ועיין בהמאמר דש"פ פינחס איך שגם במחדו"מ עצמם יש מחדו"מ. ואולי מתורצת עפ"ז שאלה הנ"ל. ויש לעיין בהגהות הצ"צ באוה"ת על המאמר הא' שבלקו"ת (שבמ"מ בלקו"ת הוצאה החדשה צויין לכו"כ מקומות), ואין הספרים תח"י כעת.
ולא באתי רק להעיר.

הרב שמעון דוב וויינשטיין
- ברוקלין נ.י. -

ח. בהתוועדות י"ב תמוז ש.ז. הובא פס"ד הרמב"ם בהלכות אישות פי"ח ה"ד: "הניח נשים רבות אעפ"י שנשאן זו אחר זו ניזונות בשוה שאין דין קדימה במטלטלין". ע"כ. ומשמע לכאורה דבקרקע יש דין קדימה, ע"ז בא השגת הראב"ד שאפילו בקרקע אין דין קדימה לפי שאין חיוב המזונות אלא לאחר מותו וכבר הגיע שעת החיוב לכולן בבת אחת, וע"ז כתב ה"ה

דבאמת גם הרמב"ם ס"ל שאין דין קדימה בקרקעות וכו' עיי"ש. ובהמשך לזה הובא ביאור הראגוצ'ובי דמחלוקת הרמב"ם והראב"ד הוא האם חיוב המזונות חל כל רגע מחדש, או שחל רק ברגע הראשון, ואחרי"ז הרי זה רק חיוב הנמשך, הראב"ד ס"ל שחל רק ברגע הראשון ולכן הוצרך לומר שאין חיוב המזונות אלא לאחר מותו, אבל הרמב"ם ס"ל שהחיוב חל כל רגע מחדש, וממילא יכול לסבור שחיוב המזונות כבר נעשה מחיים, ומשעה שקידשה ואעפ"כ אין דין קדימה לא בקרקע ולא במטלטלין לפי שהחיוב חל כל רגע מחדש.

וצ"ע שהרי הרמב"ם בפ"ט מהלכות אישות הלכה י"ג ס"ל דמזונות האשה הוא חיוב שבא לאחר מיתה וכן בהלכות נחלות מסכם רבינו, שהרי במיתתו נתחייבו הנכסים בכתובה ומזונות. וכן באבני מילואים סי' צ"ג סכ"ב מוכיח דגם הרמב"ם ס"ל מה שכתב הראב"ד שחיוב המזונות בא לאחר מיתה, ובחתם סופר אבה"ע ח"א סקמ"ד כתב וז"ל: יש כאן ג' מחלוקת, לפי פשוטו הסוגיא בגיטין משמע מיד בשעת נישואין חל חיוב מזון האשה והבנות, ולרמב"ם וראש וטור חל בשעת מיתה, ולרשב"א דבר יום ביומו, עכ"ל.

והנה בהמשך לזה מביא הראגוצ'ובי ראי' לזה מפס"ד הרמב"ם בהלכות גירושין פ"י הלכה כ"ג שאם נשתטית אשתו לאחר הנישואין אינו חייב לרפאותה היות שהחיוב חל כל רגע מחדש, ואין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת לכן ברגע זה לא חל עליו החיוב לרפאות, דבכזה לא תיקנו חכמים, משא"כ אם נאמר שהחיוב חל רק ברגע הראשון, אז היות שברגע שקידשה היתה פיקחת, מיד חל עליו החיוב, ואם נשתטית אחרי"ז, אינו משנה כלום ונסתפחה שדהו, היות שהחיוב לא בא ברגע שנשתטית כ"א לפני"ז, יוצא לפי"ז דלדעת הראב"ד שהחיוב חל רק בתחילה נשאר עליו החיוב כשנשתטית וממילא לפי"ז יובן שפיר השגת הראב"ד שם שאומר אם בת רפואה היא למה לא יהא חייב לרפאותה וכו"ל לשיטתו.

אלא דלהעיר מהמובא בספר מצות הבית ע' 79 בד"ה מהאי טעמא, וז"ל: וכן מה שי"א דאומרת איני ניזונת ואיני עושה, יכולה לחזור בה ומשום דחיוב המזונות הוא חיוב המתחדש בכל יום כיון שהוא חיוב הנובע מעצם האישות. ולהראב"ד הנ"ל זהו גדרו של חיוב המזונות. עכ"ל.

ולהעיר מהצד השווה של רפואה למזונות דכך רואים בכתובות דף נ"ב בגמ' דאמר רפואה הרי היא כמזונות, וכן כותב רש"י בדף נ"א ד"ה חייב לרפאותה שהרפואה כמזונות, וכ"כ שם הר"ן.

ובאמת גירסת הב"י ברמב"ם הוא שאין דין קדימה במזונות בסצ"ג ד"ה כתב: וכן באו"ז, ובעץ חיים ע' רנ"ג.

אלא דבאמת סברא הנ"ל ששיטת הרמב"ם היא שהחוב חל כל רגע מחדש, ומהאי טעמא אינו חייב לרפאותה, אינו מתאים לפי שיטות כמה מהאחרונים בביאור הרמב"ם.

החל ממ"ש הבי"ש בסק"י"ט סק"י שאם אפשר לרפאות אותה בחולי זה ס"ל להרמב"ם שחייב ברפואה וכ"כ הערוך השולחן בסק"י"ט ס"כ בשמו שאם ביכולתו לרפאותה משטותה ודאי דחייב הבעל לרפאותה גם לדעת הרמב"ם וזהו דעת הרמב"ם בספ"י דגירושין, עכ"ל. ואם נאמר שהחוב חל כל רגע מחדש מדוע חייב לרפאותה, ועד"ז בס"ע סק"ד כתב המחבר הנושא אשה ואח"כ נשתתית שחייב לזונה ולרפאותה וכתב ע"ז הח"מ ואח"כ נשתתית, אבל אם היתה שוטה בשעת נישואין לא תקנו לה נישואין לשוטה, ואם כרמב"ם שהחוב חל כל רגע מחדש, הרי כל רגע נחשב כמו שהיתה שוטה בשעת נישואין, אלא שכאן לא צריכים לומר דאיירי לשיטת הרמב"ם. אמנם בסק"י"ט סק"ט כתב שלדידן שלמעשה אסור לגרשה בע"כ א"כ אף בנשתתית אח"כ חייב בכל חיובי ממון אף לדעת הרמב"ם דנסתפחה שדהו, וכ"כ בשמו הערוך השולחן שם סכ"א וז"ל: ולדידן שאסור לגרשה אשה בע"כ גם הרמב"ם מודה שחייב בכל החיובים, ע"כ. כולל לרפאותה משטותה, רואים עכ"פ שס"ל כשיטת הרמב"ם שחייב לרפאותה ואם החוב חל כל רגע מחדש מדוע חייב, הרי נאמר שבכזה לא תיקנו.

כ"ז הוא לשיטת ה"ה והב"י דס"ל כדעת הרמב"ם שלא מחלק בין קרקע למטלטלין ובשניהם אין דין קדימה מהטעמים שנתבארו לעיל, ובעוד כמה אופנים, אמנם יש שלמדו בדעת הרמב"ם דס"ל שאין דין קדימה במטלטלין דוקא החל מהטור בסצ"ג שכתב וז"ל: כתב הרמב"ם הניח נשים רבות וכו' שאין דין קדימה במטלטלין, משמע לכאורה דהטעם שאין קדימה במטלטלין ויש קדימה בקרקע משום שקרקע משתעבד ולא מטלטלין, ולכאורה צ"ב, שהרי הרמב"ם איירי לאחר תקנת הגאונים שכל תנאי כתובה יש שעבוד במטלטלין וכמו שמביא המאירי בשמו והוא מה שכתב הרמב"ם בה' אישות פט"ז ה"ז תקנו הגאונים בכל הישיבות שתהי' האשה גובה כתובתה אף מן המטלטלין, וכן שאר תנאי כתובה כולן ככתובה הן וישנן במטלטלין כבקרקע, וכתב ע"ז הב"י שם בד"ה ומ"ש לדעת הגאונים שכתובה נגבית ממטלטלי ה"ה נמי מזונות אפילו לא תפסה, ניזונת ממטלטלי. וכ"כ הרמב"ם בפ"ח מהלכות אישות וז"ל: אבל עכשו כבר תיקן הגאון דכתובה גבי ממטלטלי והה"נ דאית לה מזוני ממטלטלי ואפי' לא תפסה גבי' מהם, דתנאי כתובה ככתובה.

וכן מפייט מהלכות אישות הי"ג רואים דס"ל להרמב"ם שמזונות הרי הם מתנאי הכתובה. עכ"ל.

וממילא צ"ב איך הם למדו ברמב"ם שהטעם שניזונת בשוה במטלטלין לפי שאין דין קדימה במטלטלין היות שאין בו שעבוד, הרי לאחר תקנת הגאונים גם מטלטלין משתעבד למזוני, וממילא אין הבדל בין קרקע למטלטלין, ולומר שהרמב"ם איירי קודם התקנה, דוחק. ובפרט שהדרישה בסוף סק"ז לומר בעיקר פירושו לפי דעת הטור, שהרמב"ם איירי דוקא לאחר תקנת הגאונים, שאם לפני"כ אינו מובן כלל הפס"ד שאין דין קדימה במטלטלין דממ"נ אם איירי שתפסה אחד מהן וכו' עיי"ש. וכ"כ המאירי בריש מי שהי' נשוי דמזונות הוא בכלל תקנת הגאונים.

ונראה לבאר, שבגדר השעבוד אפשר לומר בב' אופנים, יש שעבוד שחל בגוף החפץ וכמו שעבוד קרקעות לב"ח שזה כמו שגוף הקרקע נעשה ממון של ב"ח שלכן אם הלזה מכר הקרקע, אינו כלום שזה כמו שמכר חפץ השייך של ב"ח, ויש שעבוד שאינו חל בגוף החפץ, שדבר זה נשתעבד לו, כ"א שעבוד גברא לחפץ. שעבוד מקיפי, כלומר שראובן חייב לשמעון ממון, ושמעון יכול ליטול גם מחפצים אלו, אבל חפצים אלו לא נשתעבדו לשמעון, שלכן אם מכר ראובן חפצים אלו אפילו לאחר שנתחייב לשמעון, מכירתו מכירה, וי"ל עד"ז בעניינינו דבקרע אמרינן שגוף הקרקע נשתעבד לאשה, משא"כ תקנת הגאונים במטלטלים לא היתה שחפץ זה ישתעבד לאשה כ"א שהאשה תוכל לגבות ממטלטלין שאז יוצא ששעבוד הבעל במזונות הוא שעבוד גברא לחפץ, והיות שזה רק שעבוד גברא וממילא אין בהם דין קדימה ויש להאריך ואכ"מ.

ובספר בית יעקב אבה"ע סצ"ג כתב ומספקינן במזונות האשה אם תקנו חז"ל ג"כ שעבוד נכסי וממילא הקודמת בשעבוד קודם לגבות או רק חיובא אקרקפתא דגברא מונח ושעבוד נכסי לא תיקנו כלל וכולן שוין ולכן יחלוקו ומהני תפיסא, אלא ששם בפשטות הספק הוא גם בקרקעות אם יש דין שעבוד קרקע למזונות ולכאורה י"ל שזהו מחלוקת הרמב"ם והראב"ד, דהרמב"ם ס"ל שזה שעבוד נכסי ולכן יש דין קדימה בקרקע והראב"ד ס"ל שזה רק חיוב גברא, ולא שעבוד, ולכן גם בקרקע אין דין קדימה, אלא שאין זה נכנס בדברי הראב"ד דא"כ אפילו אם חיוב המזונות מתחיל מחיים ללאחר מיתה ג"כ אין דין קדימה שלפי שזה רק חיוב גברא, והראב"ד כתב דהטעם שאין קדימה לפי שהחיוב מתחיל לאחר מיתה.

אלא שצ"ב קצת למה שהטור הביא דברי הרמב"ם ודברי הראב"ד וסיים והכי איתא בירושלמי, ולמדו המהרש"ל והדרישה שכוונתו שמהירושלמי יש רא"י לדברי הראב"ד שאין דין קדימה

אפילו לקרקע, אלא שהדרישה כוונתו לירושלמי בכתובות
ומהרש"ל לירושלמי בעירובין, והב"י לומד שכוונת הטור הכי
איתא בירושלמי, לא שזה ראי' לדברי הרמב"ם נגד הראב"ד,
כ"א שקאי לדברי הרמב"ם, כלומר שדין זה שהביא הרמב"ם
הניח נשים רבות שאין בהם קדימה, נמצא בירושלמי, אמנם
הב"ח חולק עליו וס"ל שכוונת הטור שמהרמב"ם יש ראי' לדברי
הרמב"ם, וצע"ק שהרי מהירושלמי לא רק שא"ז ראי' נגד
הראב"ד אלא אדרבה זה סותר לשיטת הרמב"ם אליבא דהטור,
דבירושלמי ריש מי שהי' נשוי כתוב וז"ל: מתניתא לענין
כתובה אבל לענין מזונות שתיהן שוות. עכ"ל. הרי אומר ע"כ
בסתם, שבמזונות אין דין קדימה, ומשמע אפילו בקרקע מדלא
מחלק.

ולהעיר לפי הביאור של הראגוצ'ובי ששיטת הרמב"ם
שהחיוב חל כל רגע מחדש, וכתב ה"ה דמקור הרמב"ם הוא
מירושלמי, ויומתק יותר לפי מה שהובא בההתוועדות בהמשך
לזה דברי הירושלמי שכל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו
נחרב בימיו ונתבאר בההתוועדות כחקירה הנ"ל לשיטת הרמב"ם,
היות שהחורבן הוא פעולה שנעשית כל רגע מחדש, וא"ש הקשר
שביניהם. דשניהם הם דברי הירושלמי.

וראה פנ"י כתובות דף מט ד"ה הוא, דף ק"א ד"ה מיהו.
ולהעיר מריטב"א כתובות דף נח ד"ה ועוד, וז"ל: ודעת
התוספות שמזונות דכל יומא חוב הוא באנפי' נפשי', עכ"ל.

הרב יוסף יצחק מ. טייכטל
- ברוקלין נ.י. -

ט. בשיחת ש"פ בלק ש.ז. (הנחה בלה"ק) סי"ח מביא מ"ש
הרגצ'ובי: "והמנהג שמקדש בטבעת ולא בכסף, ונ"ל דהנה אי'
בירושלמי פרק ה' דנדרים דהמקדש בספר תורה שלו אינה
מקודשת, וטעם כמ"ש הר"ן פרק א' דקידושין גבי מנה אין כאן,
דבדבר שלא יצא מידו לגמרי לא הוה קידושין, והנה מבואר
בב"ב דף מ"ג דמן ס"ת אינו יכול לסלק לגמרי ("ידגבי קידושין
צריך ליתן לה הכל הצורה והחומר, ובס"ת אינו יכול להקנות
הצורה) כלומר, שקיום המצוה דכתיבת ספר תורה, נשאר לעולם
בידו". עכ"ל.

ובהנחה באידיש סי"ח מוסיף שהמצוה היא "ועתה כתבו
לכם את השירה הזאת וואס ער האט דורך דער ספר תורה שלו
(וואס דאס איז אן ענין של צורה) קען ער נישט אפגעבן און
דאס בלייבט שלו, במילא איז דאס נישט קיין קידושין". וראה
בהנחה באידיש שמציין לשו"ת צפע"נ ... וראה מפענח צפונות
פ"א ס"ה".

ולכאורה בגמ' בב"ב שם מבואר דזה שאינו יכול לסלק
היינו משום ד"שאנן ס"ת דלשמיעה קאי".

וברשב"ם שהרי נהנה בו ויוצא בשמיעתו אא"כ ילך לו לדור בעיר אחרת שלא יהנה בקריאתו", (ועי' שם עוד בד"ה כולם ענינים אצל ס"ת).

נמצא לכאורה (א) שהצורה היא השמיעה כמבואר בגמ' (וכן במפענח צפונות שם ס"ג (לגבי קידושין) מביא גם הלשון 'שמיעה' כבגמ' שם). ב) מהרשב"ם שם משמע שזה שאינו יכול להסתלק היינו משום שעתה זקוק (לס"ת) לשמוע, ואילו בשיחת קודש הנ"ל מבאר שהצורה היא מצות כתיבת ס"ת שיצא בזה לכאורה בזה שכתב. ומשמע מהשיחה שזה פעולה נמשכת שהס"ת צריכה להשאר שלו ובאם ימכרנה הכל (הצורה והחומר) יגרע במצוה שקיים כבר.

ולכאורה גם מלשון הרמב"ם (שאליבי' קאי בשיחה) פט"ו מהל' עדות ה"ב שכתב "בני העיר שנגנב ס"ת שלהן הואיל ולשמיעה הוא עשוי שאי אפשר לאדם לסלק עצמו ממנו".

משמע לכאורה שכל הטעם שא"א להסתלק ממנו הוא רק בגלל שצריך עתה לשמוע מספר זה את הקריאה.

ובשו"ע חו"מ סי' ז' ס"ב אכן מפורש ש"אין דנין אותו בדיני אותה העיר אא"כ יש להם ס"ת אחרת" (אבל ראה בסמ"ע ובנתיבות שם דאז אין צריכים בכלל להסתלק). ויל"ע*.

הרב שלום דובער הכהן

- נחלת הר חב"ד -

ש ו נ ו ת

י. בלקו"ת פ' דברים נדפס ד"ה ציון במשפט, ואחריו ד"ה ברבות פ' עקב (ותוכנו ג"כ מעניני הפסוק ציון במשפט).

ובהוספות שבסוף הלקו"ת (הוצאת תשד"מ) נדפסה רשימת מאמרי הלקו"ת ע"פ סדר שנות אמירתם ע"י אדה"ז, ועל ד"ה ציון במשפט נרשם שהוא משנת תקע"א (כמצויין בהמקורות להרשימה שם), וד"ה ברבות פ' עקב נרשם בין המאמרים שלא נתברר לע"ע זמן אמירתם*.

והנה על ד"ה ברבות פ' עקב נמצא מפורש בשיחת (הנחה) דברים תש"מ שהוא ביאור לד"ה ציון במשפט שלפניו. (וראה ג"כ אוה"ת תצא ע' תתל שמצויין: "במד"ר פ' עקב...ועמ"ש מזה בד"ה ציון במשפט"). ובתחילת רשימת המאמרים שבלקו"ת הנ"ל באה הערה, שברשימה זו לא נפרטו הביאורים שעל המאמרים

(*) עי' גם בגליון מה סי' ד' אות א'.

מכיון שבדרך הרגיל משתייכים הם להתקופה שבה נאמר המאמר.

[אמנם לפעמים ביאורים והוספות שעל המאמרים נאמרו בזמן אחר מאשר המאמר עצמו. ראה לדוגמא לקו"ת ר"פ במדבר ד"ה וידבר גו' במדב"ס ואחריו ד"ה מכן עשרים (ושייך ג"כ לד"ה וידבר גו' במדב"ס שלפניו - ראה לקו"ת סוכות פג, א. שמציין: "ומ"ש סד"ה וידבר כו' במדבר סיני בענין... מכן עשרים", וראה ג"כ בהוספות שבסוף הלקו"ת ע' קלג, ד). שד"ה וידבר גו' במדב"ס נאמר בשנת תק"ס וד"ה מכן עשרים נאמר (בליחידות לאדהצ"צ) בשנת תקס"ט כמצויין בהמ"מ וכו' להמאמרים שם].

ואולי ע"ד הנ"ל י"ל ג"כ על ד"ה וילך ראובן (שבלקו"ת סוף ויקרא) שנרשם בהרשימה שם בין 12 המאמרים שלא נתברר זמן אמירתם, וי"ל שהוא בלאור והוספה לד"ה אסור לאדם (מתקס"ד) שלפניו. (אמנם צ"ע בלקו"ת שם בד"ה וילך ראובן בשורה הי"א שכותב: "ועמ"ש בד"ה אסור לאדם", (שמזה שאינו כותב "כנ"ל" משמע שכאן הוא מאמר חדש), אולם בשורה י"ח שם כותב: "כנ"ל" (בד"ה וספרתם לכם הנ"ל) " [י"ל ד"ה וספרתם לכם שהובא בד"ה אסור לאדם] שמשמע (בלקו"ת דפוס הראשון). ומאמר זה הוא המשך לד"ה אסור לאדם שלפניו. וי"ל ע.

* * *

מצאנו (לע"ע) בג' מקומות שנזכר בהם זמן אמירת מאמרים בערב ת"ב:

1) ס' מאמרים הקצרים (ע' תסד) ד"ה מורי זלה"ה הי' נוהג כשנפלה לו איזה השגה, שהוא בכותרת: ביום ד' עט"ב בסעודה, (בגלוי אין מפורש בהמאמר שייכותו לעניני ט"ב, ואולי נאמר בתור הקדמה או המשך לתורות אחרות באותה הסעודה).

2) סה"מ תקס"ג ח"ב (ע' תרסא וע"ש ע' תתעה) ד"ה ואחרי הרעש אש, שהוא בכותרת: עט"ב. (קשר מאמר זה לט"ב מובנת. וע"ש ג"כ בסיום המאמר: "ובכל הנ"ל יובן בכל התגלות איזה דבר יש רעש גדול תחלה ואינו עיקר הדבר עדיין כו' עד"מ רעש ורוח זמן רב שקודם ירידת המטר וכדומה וד"ל").

3) אוה"ת איכה (נ"ך ח"ב ע' א'פה) ד"ה זכור ה', שרשום עליו - עט"ב תרי"ז.

* * *

באוה"ת ש"ש ע' א'תקכז: עמידת משכן שילה עד"מ כמו שעמד שס"ט שנה כמ"ש הרעב"ט ותול"ט פב"ת דזבחים משנה ו' ז'. עכ"ל.

ובהשקפ"ר יל"ע מדוע מצוין למפרשי המשנה ולא לש"ס
ורמב"ם (זבחים קי"ח קי"ט ורמב"ם ריש הל' ביהב"ח).

הרב אלי' מטוסוב

- ברוקלין נ.י. -

יא. בגליון מז (רמו) אות י' העיר הרב ש.ד.ח. הכהן
שבהוספות וציונים בהנחות הר"פ לעמוד כה ד"ה אני לדודי
כותב על ד"ה זה וביאורו שנדפס בלקוטי תורה "ונראה שהיא
הנחת מהרי"ל, אחי אדה"ז" ולהעיר שמאמר הנדפס בלקו"ת הוא
הנחת הר"פ אלא שעובד ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ כמו כמה מאמרים.
עכ"ד בגליון שם.

והנה גם על ד"ה לך לך (הנחות הר"פ ומי ה) וביאורו
(שם עמ' ז) שנדפס בתו"א. כתבו בהוספות וציונים להנחות
הר"פ שכנ' הנוסח שבתו"א הוא הנחת מהרי"ל. וכאן ודאי הוא
הנחת הר"פ שהרי מד"ה ולהבין זה היטב (דף י"א ע"ג בדפי
התו"א) עד הסוף הוא ממש אות באות כבהנחות הר"פ. וכן כל
המאמרים שבהנחות הר"פ הנמצאים גם בלקו"ת, הנוסח שבלקו"ת
הוא של הנחת הר"פ אלא שעובדו ע"י הצ"צ (וכן הוא גם
הביאור הב' על ד"ה שחורה אני ונאווה (לקו"ת שה"ש ז, ד.)
אף שהביאור הא' (ז, ב) הוא הנחת המהרי"ל,

וכאן המקום להעיר על מה שכתוב בהערות וציונים
להנחות הר"פ ע' קצג על ד"ה יונתי שבעמ' קס שנדפס בשינויים
בלקו"ת שה"ש בתוספת הערות וכו' (וכע"ז בהערות וציונים
ללקו"ת שה"ש עמ' יט, ד) דלכאורה המאמר שבלקו"ת (שה"ש
טז, ג) הוא מאמר אחר על הפסוק כשנאמ' בשנת תקס"ו כמצוין
ברשימה שעל סדר השנים).

חוץ מביאור על ד"ה וספרתם (הנחות הר"פ עמ' מב)
שבלקו"ת נדפס מהנחה אחרת, (אמור לו, א ד"ה והניף),
וכמ"ש בגליון לה (רלד) עייש"ב.

יוסף יצחק קעלער

- תלמיד בישיבה -

ה ל ו ס

יב. ו תמוז: "מהאי טעמא נכון במאד לתת קודם כל מצוה
פרוטה לצדקה שהוא המשכת המקיף בפנימי ומ"מ הוי מקיף הקרוב
משא"כ תורה שהיא מקיף הרחוק ופעולתו נעלה יותר."

ראה לקו"ת פרשתנו (חוקת טב, ג): כי במצות יש ב'

ענינים בחי' פנימי' המצות ובחי' מקיפים ובפרטות במצות הצדקה הלא פרוס לרעב לחמך כו' לתת מחי' בחי' פנימי' וגם כי תראה ערום וכסיתו בחי' מקיף. וראה עוד לקו"ת - שם - (סו, ד. סז, א): ע"י מ"ע דהנה במצות הצדקה... מצטרפת לחשבון גדול... שממשיך גילוי אוא"ס הסוכ"ע (מקיף - המעתיק).

ז תמוז: "...חסידות איז נעוץ תחילתן בסופן און סופן בתחילתן... אבער אחר כ"ז איז דער עיקר איז סדר.

דער בעש"ט איז געווען א מסודר... רבינו הזקן האט געלערנט חסידים זיי זאלן זיין מסודרים דאס זעהט מען אין זיינע מאמרים, בריף, ניגונים.

ראה לקו"ת פרשתנו (חוקת סו, ד); ת"ח אית מדידו טמיר וגניז ואית חושבן דקיימא אגניזו טמיר וגניז והוא בחי' קו המדה. ע"פ מ"ש בתור הקדמה לזה שהגם שחסידות איז נתחב"ס וסוב"ת אבער אחר כ"ז איז דער עיקר איז סדר. יש להעיר מהדוגמאות שמביא בהפתגם: מאמרים... ניגונים. שכולם מודגש ב' הקצות במאמרים - כפשוט שה"ז אמירת דא"ח למעלה מסדר השתל' ביחד עם זה הו"ע של סדר (בסגנון וכו'). ועד"ז מוצאים זה בניגונים ע"פ המבואר בלקו"ת שה"ש (א, ג); כמו שהשיר הוא עגול כך בהניגון נעוץ סופו בתחלתו, שכשמסיים ניגון יומשך התחלה שלו כו'. אבל ביחד עם זה היו מסודרים.

ט תמוז: "אלע אידישע עלטערן וועלכע באדארפען האבען א ספעציעלע ישועה און הצלה פאר זייערע קינדער, איז דער זיכערסטער מיטעל צו שטיצען תורה לערנער."

ראה לקו"ת פרשתנו (בלק עד, ד); הבעלי עסקים מגינים על הת"ח כו' שמתפרנסים על ידם (וראה חולין צב, ב: ליבעי רחמים אתכליא - ת"ח) על עליא (- עמי הארץ) שאלמלא עליא לא מתקיימין אתכליא).

י תמוז: "...דער יתרון המעלה אין נשמות לגבי מלאכים...".

נח' בלקו"ת פרשתנו (בלק עג, ב-ג) בארוכה.

יג תמוז, חג הגאולה: "התעכב בגלות - בעיר קאסטראמא - עד חצי שעה אחר חצות היום..."

ראה שו"ע או"ח סי' רל"ג שתפלת המנחה הוא חצי שעה אחר חצות היום, ולהעיר ממחז"ל אלי' לא נענה אלא בתפלת המנחה.

"...בדבר חינוך דרכי החסידות בקביעות ושמירת זמני למודי דא"ח..."

ראה לקו"ת פרשתנו (בלק עה, א); כשקובעים רק עתים בתורה... אבל כשעוסק בתורה בקביעות (עיי"ש בארוכה).

טו תמוז: "...אומרים על הר"נ משרנאביל שהי' שמן בגופו מענית אמן יש"ר."

ראה לקו"ת פרשתנו (פינחס עח, ריש ע"ב): גדל החלב והשמנונית מחמת התענוג אשר השלים חפצו ורצונו (וראה שם פ, ד).

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

**לזכותו ולזכות
בני משפחתו שיחיו**

נדפס ע"י

א' מאנ"ש שיחי'